

รูปแบบการอยู่ร่วมกัน พุทธ คริสต์ อิสลาม ในพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ The pattern of Christian-Islamic coexistence in Phra Pradaeng, Samut Prakan

จักรพงษ์ เปี่ยมเมตตา¹, ญาณกร ไท้ประยูร², อัครกฤต นุ่นจันทร์³
, ฉลิวรรณ ปุรานิธิ⁴, กิติพัฒน์ จะแจ้ง⁵
^{1,2,3,4,5}สถาบันรัชต์ภาคย์

Email: yannakorn1978@gmail.com

บทคัดย่อ

รายงานฉบับนี้ สิ่งที่คณะผู้วิจัย สนใจศึกษาคือ อัตลักษณ์ ค้นหาจุดร่วม ของวัฒนธรรมของสามศาสนา ประกอบด้วย พุทธ คริสต์ อิสลาม และเพื่อเสริมสร้างความรัก ความสามัคคี และเตรียมความพร้อม เมื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ใช้การวิจัยแบบพหุวิธี โดยการลงพื้นที่สังเกต และการอภิปรายกลุ่มย่อยโดยใช้แบบสังเกต กับแบบสัมภาษณ์กลุ่ม และใช้แบบสอบถามเพื่อยืนยันข้อมูลที่ได้จากเชิงคุณภาพ พบว่า อัตลักษณ์ของทุกศาสนาและชุมชนต่างกัน แต่มีหลักศาสนาของชุมชนดังกล่าวเป็นเงื่อนไขกำหนดและส่งเสริมพฤติกรรมของศาสนิกชน กระทำตนเป็นคนดีมีวัฒนธรรม ที่ยอมรับว่าเป็นความร่วมมือกัน มีความรักเพื่อนมนุษย์ มีความกตัญญู รู้จักให้อภัยเป็นพื้นฐานของชุมชนสามสาย ข้อเสนอแนะ ควรสร้างเครือข่ายประชาคมสามสาย และการส่งเสริมงานประจำปีในเชิงรุก และพบอีกว่ารูปแบบวัฒนธรรมชุมชนสามสาย พุทธ คริสต์ อิสลาม ในด้านความรัก ความดี การให้อภัย ความกตัญญูท่วเที่ ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่ามีความสำคัญในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = .542) ที่ส่งผลให้เป็นคนดีมีวัฒนธรรมและเกิดสันติสุข

คำสำคัญ: วัฒนธรรม, ศาสนา, พุทธ คริสต์ อิสลาม, ต้นแบบแห่งการอยู่ร่วมกัน, สันติสุข, ประชาคมอาเซียน

Abstract

This report What the researcher is interested in is identity.. It consists of different ethnicities, religions. What the researcher is interested in is the identities, the common points of the three cultures of Buddhism, Christianity, Islam, and to strengthen love. Harmony and preparation When entering the ASEAN Community Use Mix Method research. By observation space. And subgroup discussions using observation form And the questionnaire was used to confirm the qualitative data. The group interviews found that the identities of all religions and communities were different. But the religious principles of the community are the conditions that define and promote the behavior of the people. Acting as a good person with a culture. That is a good thing. Love is human, there is gratitude, forgiveness is the basis of the three communities. Suggestions should build a network of three philosophers and actively promote the annual task. And found that the three forms of Christian culture in Christian Islam in the field of love, goodness, forgiveness, gratitude. Overall, the sample agreed that it was very important ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = .542) that resulted in good culture and peace.

Keywords: word Cultural, Buddhist, Christian and Islamic, The Peaceful Model, Mutual living toward, ASEAN

บทนำ

อำเภอพระประแดง เป็นอำเภอที่เล็กที่สุดของ จังหวัดสมุทรปราการประกอบด้วยประชากรต่างเชื้อชาติ ต่างศาสนา ได้แก่ ชุมชนมอญ ชุมชนคริสต์ และ ชุมชนอิสลามได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ร่วมกันในอำเภอพระประแดง เป็นเวลานาน นับร้อยปี สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีสันติสุข ไม่ปรากฏประเด็นปัญหาในการอยู่

ร่วมกันจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้น การได้เรียนรู้ถึงหลักคิดและหลักประพฤติปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันของชุมชนสามสาย พุทธ คริสต์ อิสลามจะทำให้ทราบลักษณะสำคัญของแต่ละสาย ตลอดจน ในการนำวัฒนธรรมไปใช้กำกับพฤติกรรมของชาวชุมชนพระประแดง จนเป็นเมืองที่มีความสุขสงบ มีขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณีหลากหลาย เป็น

แหล่งท่องเที่ยวสำคัญทางวัฒนธรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การเกษตรพอเพียงสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนและประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง น่าจะเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ชุมชนอื่นๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอนาคตอันใกล้ พ.ศ. 2558 ประเทศไทย กำลังจะก้าวเข้าสู่การเป็นสมาชิกสังคมประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) อย่างเต็มรูปแบบส่งผลให้ประชาชนของประเทศสมาชิก 10 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย บรูไน สามารถไปมาหาสู่ เข้ามาอยู่อาศัยทำงาน ศึกษาเล่าเรียน รับการรักษาพยาบาล และอื่นๆ ได้อย่างสะดวกขึ้นเพราะเป็นพลเมืองของประชาคมอาเซียน ที่สำคัญคือ ประชาชน

อย่างไรก็ตามในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยีการสื่อสาร ส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของบุคคลและชุมชน รัฐจึงจำเป็นต้องเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะวัฒนธรรมอันเป็นทุนทางสังคมที่มีอยู่ ต้องสรรสร้างมาใช้ให้เกิดประโยชน์สามารถเชื่อมโยงผู้คนในพื้นที่ให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสุขสงบ สันติ และสามารถศึกษาวัฒนธรรมชุมชนสามสายเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการยึดเหนี่ยวจิตใจและกำกับการประพฤติปฏิบัติของคนในอำเภอพระประแดงให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุขและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบของวิถีการดำเนินชีวิตร่วมของวัฒนธรรมชุมชนสามสาย พุทธ คริสต์ อิสลาม และเพื่อเสริมสร้างความรัก ความสามัคคี และเตรียมความพร้อม เมื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

บททวนวรรณกรรม

นันทนัย ประสานนาม (2550: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงอัตลักษณ์ว่าอัตลักษณ์ เป็นความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเองว่า “ฉันคือใคร” ซึ่งเกิดขึ้นจากการปฏิสังสรรค์ระหว่างตัวเรากับคนอื่นโดยผ่านการมอง

ตนเองและคนอื่นมองเราอัตลักษณ์ต้องการความตระหนักในตัวเองและพื้นฐานของการเลือกบางอย่าง นั่นคือเราจะต้องแสดงตนหรือยอมรับอย่างตั้งใจกับอัตลักษณ์ที่เราเลือกความสำคัญ ของการแสดงตนก็คือการระบุได้ว่าเรามีอัตลักษณ์เหมือนกลุ่มหนึ่ง และมีความแตกต่างจากกลุ่มอื่นๆ อย่างไรและ “ฉันเป็นใคร” ในสายตาของคนอื่น “อัตลักษณ์” มีความแตกต่างจากคำว่าบุคลิกภาพ เนื่องจากบุคคลอาจมีความเหมือนกันได้ในแง่ของบุคลิกภาพ เช่น การมีนิสัยหรือลักษณะบางอย่างที่อาจจะเหมือนกันได้แต่การเหมือนกันในด้านอัตลักษณ์ของบุคคลนั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีความรู้สึกร่วมกันในด้านตระหนักรู้ บางอย่างเกี่ยวกับตัวตนของเรา หมายถึงการยอมรับในความเป็นตัวตน ประกอบเข้ากับการแสดงตัวตนให้เห็นว่ามีความเหมือนกันหรือแตกต่างอย่างไรกับกลุ่มอื่นหรือบุคคลอื่น

White L. (1949) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “วัฒนธรรม คือการจัดระเบียบของปรากฏการณ์ต่างๆ กล่าวคือเป็นการจัดระเบียบของการกระทำต่างๆ หรือแบบแผนพฤติกรรมต่างๆ การจัดระเบียบของความคิดต่างๆ เช่นความเชื่อความรู้ต่างๆ และเป็นการจัดระเบียบของความรู้สึกที่ผูกพันอยู่ กับสิ่งต่างๆ เช่น ทศนคติ การจัดระเบียบดังกล่าวขึ้นอยู่กับการใช้ระบบสัญลักษณ์วัฒนธรรมเริ่มมีขึ้นเมื่อมนุษย์กลายเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่มีการแสดงออกโดยใช้ระบบสัญลักษณ์ Max Weber (1966) นักทฤษฎีกระแสหลัก และ อัมรา พงศาพิชญ์ (2549) มองว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมและการกลายเป็นสังคมใหม่เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในยุโรปจากพื้นฐานความคิดเสรีนิยมที่ทุกคนเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ ในด้านสังคมวัฒนธรรมที่เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการปฏิรูปคริสเตียน

นอกจากนี้การที่สังคมจะพัฒนาหรือขับเคลื่อนไปนั้นต้องอยู่บนบรรทัดฐาน ค่านิยม และวิธีการคิดที่เหมือนกัน (อัมรา พงศาพิชญ์, 2549) ในขณะที่ปัจจุบันแนวทางการมองหรือการศึกษาวัฒนธรรมในยุคที่หลังทุนนิยมหรือยุคทฤษฎีวิพากษ์ ได้มีนักวิชาการที่เชื่อว่าสังคมสมัยใหม่มีปัญหาและ

ความไม่สมดุล ดังนั้นการมโนทัศน์ในการมอง วัฒนธรรมแบบเดิมไม่สามารถที่จะอธิบายการ เปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นอย่าง หลากหลายในสังคมได้เพราะสัญลักษณ์สำคัญอันนี้ ทำให้วัฒนธรรมถ่ายทอดจากคนๆ หนึ่งไปยังอีกคน หนึ่งได้

ระเบียบวิธีการวิจัย

วิธีการวิจัยใช้วิธีผสานวิธีโดยใช้การวิจัยเชิง คุณภาพเป็นหลัก และการวิจัยเชิงปริมาณสนับสนุน ในรูปแบบของ Sequential Exploratory Design

ศึกษาโดยใช้วิธีการจัดการความรู้ ศึกษาข้อมูล จากเอกสารและหนังสือที่เกี่ยวข้อง การลงพื้นที่ ที่ศึกษาและสังเกต มีการสนทนา และเสวนา กลุ่มย่อย ของชุมชนทั้งสามสายดังกล่าว เครื่องมือคือแบบ สังเกต และแบบสัมภาษณ์กลุ่ม ใช้การสรุปผลแบบ นิรนัย การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามที่มีการ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือตามหลักเกณฑ์ โดยมี ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการจัดการความรู้ ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและหนังสือที่เกี่ยวข้อง การ ลงพื้นที่ที่ศึกษาและสังเกต มีการสนทนา และเสวนา กลุ่มย่อย ของชุมชนทั้งสามสายดังกล่าว เครื่องมือคือ แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์กลุ่ม ใช้การสรุปผล แบบนิรนัย โดยใช้วิธีการจัดการความรู้ มีขั้นตอนการ ดำเนินดังนี้

1. ศึกษาจากข้อมูลเอกสารและหนังสือที่ เกี่ยวข้อง
2. การลงพื้นที่สังเกต และศึกษาและสังเกตวิถี ชุมชนสามสาย วัฒนธรรม พุทธ คริสต์ อิสลาม
3. การอภิปรายกลุ่มย่อย กับผู้นำชุมชน หรือ ผู้นำวัฒนธรรม สามสาย ได้แก่ชุมชนชาวพุทธ (สาย มอญและสายจีน) ชุมชนชาวคริสต์ ชุมชนชาวมุสลิม และผู้แทนส่วนงานราชการอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้แบบสังเกต กับแบบ สัมภาษณ์กลุ่ม
4. การเสวนากลุ่มเพื่อวิพากษ์ร่างผลการศึกษา วัฒนธรรมสามสาย

5. สรุปผลการวิจัยและนำเสนอรูปแบบการ พัฒนาวัฒนธรรมชุมชนสามสาย พุทธ คริสต์ อิสลาม: ต้นแบบแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขสู่ประชาคม อาเซียน

ขอบเขตการวิจัย ศึกษาด้านเนื้อหาโดยมุ่ง ศึกษาเฉพาะวัฒนธรรมชุมชนชาวพุทธ (สายมอญ และจีน) ชุมชนชาวคริสต์ ชุมชนชาวมุสลิม ในพื้นที่ ศึกษา ประชากรที่ศึกษาคือ ผู้นำชุมชน หรือผู้นำ วัฒนธรรม สามสาย

การวิจัยเชิงปริมาณสำหรับขั้นตอนในการ วิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวม ได้มาวิเคราะห์ตามขั้นตอน ดังนี้ (1) ตรวจสอบความ สมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ โดยจะคัดเลือก เฉพาะฉบับที่มีความสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล (2) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (3) วิเคราะห์ผลข้อมูลจากแบบสอบถาม

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือผู้นำ ผู้บริหารที่มีบทบาท ในกลุ่ม วัฒนธรรมและศาสนาต่างๆ ในจังหวัด สมุทรปราการ อาทิเช่น ผู้ว่าราชการ วัฒนธรรม จังหวัด ผู้นำศาสนาต่างๆ มูลนิธิและสมาคมต่างๆ ที่ เกี่ยวข้อง ผู้แทนส่วนงานราชการอำเภอพระประแดง และในจังหวัดสมุทรปราการ

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 300 คน และเมื่อลงพื้นที่ที่สามารถเก็บ แบบสอบถามคืนมาได้ 270 คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ 90 % และได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากร ผู้ปฏิบัติงานตามตำแหน่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม วัฒนธรรมและศาสนาต่างๆ ในจังหวัดสมุทรปราการ อาทิเช่น ผู้ปฏิบัติหน้าที่วัฒนธรรมจังหวัด ผู้นำ ศาสนาต่างๆ มูลนิธิและสมาคมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนส่วนงานราชการอำเภอพระประแดง และใน จังหวัดสมุทรปราการ ดังนี้

1. การกำหนดตัวอย่างเลือกการสุ่มแบบชั้น (stratified sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ ผู้วิจัยศึกษาวิจัยประเภทกลุ่มผู้ปฏิบัติงานตาม ความสามารถเป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรได้ตามที่ กำหนดไว้ในกรอบของประชากรในการวิจัยของแต่ละ

ละตำบลอำเภอพระประแดงแบ่งเขตการปกครองย่อย เป็น 15 ตำบล โดยกำหนดให้ตำบล 20 กลุ่มตัวอย่าง

2. เมื่อกำหนดตัวอย่างออกเป็นกลุ่มชั้นตามลักษณะภารกิจตำแหน่งหน้าที่ต่างๆ ข้างต้นแล้ว ในขั้นตอนต่อไปจะใช้วิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) จากประชากรกลุ่มผู้ปฏิบัติงานตามความสามารถตำแหน่งต่างๆ ให้ได้จำนวน 270 ตัวอย่าง

การวิเคราะห์และสรุปผล

การวิเคราะห์และสรุปผล เชิงคุณภาพใช้การสรุปผลแบบนิรนัย เชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับแบบสอบถามปลายเปิดผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วบรรยายลักษณะของการนำเสนอโดยพรรณนาแบบความเรียง และการกำหนดค่าระดับความสำคัญของตัวเลือก ผู้วิจัยได้กำหนดค่าความสำคัญเอาไว้ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินแต่ละข้อคำถาม โดยกำหนดค่าระดับความสำคัญตามเกณฑ์

ผลการวิจัย

จุดร่วมของวัฒนธรรมชุมชนสามสาย พุทธ คริสต์ อิสลาม

1. **ชุมชนมอญ พบว่า** ชุมชนสายมอญ เป็นชนชาติเก่าแก่ มีอารยธรรมรุ่งเรืองมากในอดีต “มอญเป็นชนชาติแรกที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในพม่ามาเป็นเวลาหลายศตวรรษก่อนคริสตกาล” คาดว่าน่าจะอพยพมาจากตอนกลางของทวีปเอเชีย เข้ามาตั้งอาณาจักรของตนทางตอนใต้ บริเวณลุ่มแม่น้ำสาละวิน และแม่น้ำสะโตง ซึ่งบริเวณนี้ในเอกสารของจีนและอินเดียเรียกว่า “ดินแดนสุวรรณภูมิ” (ที่มา Cos Tribe Mon.gif. http://th.wikipedia.org/wiki/24กัณยายน_2557) ชาวมอญพระประแดงมีวิถีการดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย ชอบอยู่ร่วมกัน ยังคงเอกลักษณ์เดิมไว้ค่อนข้างเหนียวแน่น วิถีชีวิต

ประเพณีสืบทอดกันมาไม่ขาดสายโดยผ่านการกลมเกลียวในครอบครัวในหมู่บ้านหรือชุมชน ลักษณะการตั้งบ้านเรือนมีลักษณะทรงเตี้ย มีเพิงยื่นไปทางหน้าบ้าน ฝาบ้านส่วนใหญ่จะทำด้วยไม้ไผ่ที่เรียกว่า “ฝาขัดแตะ” หลังคามุงใบตั้นจาก ส่วนคนที่มีฐานะดีจะเปลี่ยนเป็นทรงไทย หรือเป็นที่นิยมกันโดยทั่วไปในปัจจุบัน มีรูปแบบวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น วัฒนธรรมด้านอาหารการกิน ด้านความเชื่อและประเพณี วัฒนธรรมด้านดนตรี ดุริยางค์ศิลป์ นาฏศิลป์ เช่น ชูปมอญ หรือแกงจืดมอญ มีรสชาติแปลกเพราะใส่กระเจี๊ยบเขียวและใบจากต้นกระเจี๊ยบแดง หรือ ที่เห็นเด่นชัดคือสถาปัตยกรรมประเภทเรือนยอด “กุฎาคาร” คือหลังคาที่มียอดแหลมต้อขึ้นไป นอกจากนี้ยังมีศิลปะทางดนตรีที่เรียกว่า “ปี่พาทย์มอญ”

2. **ชุมชนมุสลิม พบว่า** วิธีการดำเนินชีวิตของชาวมุสลิมเป็นแบบพึ่งพาตนเอง โดยอาศัยหลักทางศาสนาอิสลาม กลายเป็นต้นแบบของการจัดการแก้ปัญหาของชุมชน สังคม และการเชื่อมโยงความเข้าใจ การให้ความรู้ การศึกษาเพื่อการดำรงอยู่ในสังคมที่มีความหลากหลายทั้งทางชาติพันธุ์ สถานภาพทางสังคมและศาสนา การนำหลักคำสอนมาใช้กำหนดความเป็นระเบียบของชุมชน ข้อกำหนดในการกินอยู่อย่างเป็นปกติสุข หรือข้อกำหนดทางจริยธรรมทางศาสนา ล้วนเป็นเครื่องมือในการสร้างสันติสุขทั้งสิ้น ซึ่งสันติภาพจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อสามารถจัดการกับความสงบเรียบร้อยในแต่ละชุมชน ประเมินผลสำเร็จ ข้อปฏิบัติดังกล่าวนี้จะกลายเป็นต้นแบบของการมีส่วนร่วมทางสังคม ด้วยการจัดการตนเองและวางรากฐานความเข้าใจให้ชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดแนวความคิดในการรักถิ่นฐานและยอมรับในความแตกต่าง ความหลากหลายของคนในสังคม ซึ่งดำเนินเรื่อยมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

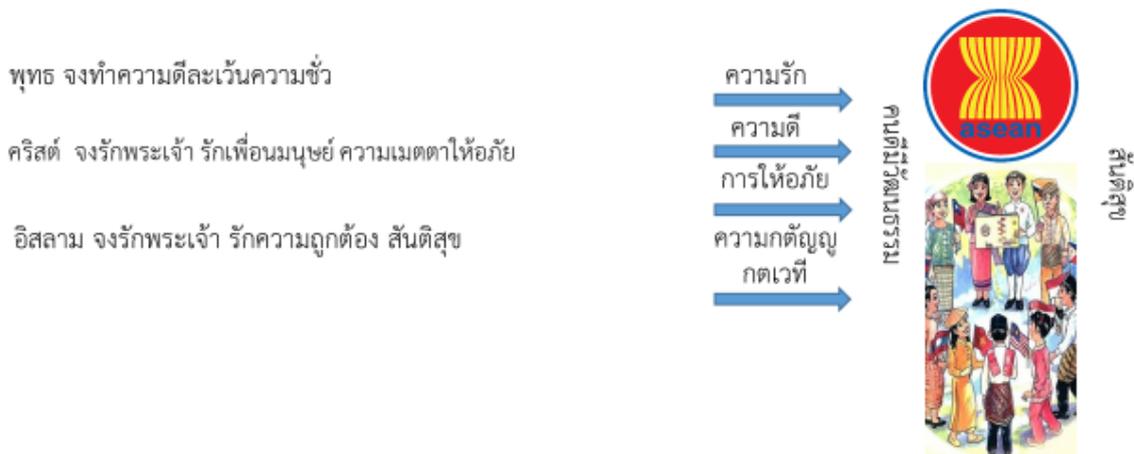
3. **ชุมชนคริสต์ พบว่า** ชุมชนคริสต์พระประแดงมีประวัติศาสตร์ในการตั้งถิ่นฐานมายาวนานคล้ายกับชุมชนชาวมอญและสายอิสลาม ที่นี้ชาวจีนเป็นบรรพบุรุษของชุมชนสายคริสต์นี้ กายโรมันคาทอลิก ประเพณีในศาสนาคริสต์ มีวัฒนธรรม

ประเพณีของชุมชนที่ทำประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่นและสังคม มีการกิจกรรมตามประเพณีของท้องถิ่นที่ไม่ขัดกับหลักศาสนาคริสต์และกรรมกสิกรรมกับวัฒนธรรมชาวไทยพุทธในปัจจุบัน

ในภาพรวมจะเห็นได้ว่าชาวชุมชนต่างๆ ในอำเภอพระประแดง ทั้งชุมชนชาวมอญ มุสลิมและคริสต์ ต่างมีประวัติศาสตร์ในการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในอำเภอพระประแดงด้วยสาเหตุที่แตกต่างกัน แต่สิ่งที่คล้ายคลึงกันคือ ชาวชุมชนเหล่านั้นต่างก็ประสบความสำเร็จอันเนื่องมาจากภัยสงคราม หรือการปกครองที่กดขี่ข่มเหงในภูมิภาคอื่นเป็นแรงผลักดันให้เขาเหล่านั้นอพยพโยกย้ายเข้ามาอยู่ในประเทศไทยที่อยู่ใกล้เคียง ได้รับการต้อนรับอย่างดี

จากฝ่ายบ้านเมือง ด้านที่อยู่ที่ทำกินมีการอยู่ร่วมกับคนไทยเป็นปกติสุข ด้วยการให้ความเป็นธรรม และเคารพในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกชุมชน Hezberg and Others (2002) กล่าวว่า ชุมชนเหล่านั้นได้สืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีของตนเองด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆ ตามความเชื่อค่านิยมและศรัทธา จากหลักศาสนามีหลักคิดและหลักปฏิบัติที่ส่งเสริมให้ศาสนิกชนได้กระทำในสิ่งที่ดีงาม เพื่อจะได้มีความสุขในชีวิต เหล่านี้เป็นปัจจัยภายในชุมชนที่ทำให้ชุมชนต่างๆ อำเภอพระประแดงไม่ว่าจะนับถือศาสนาใด มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีวินัยในการดำเนินชีวิตทำให้สังคมเป็นระเบียบเรียบร้อยเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน แสดงดังแผนภาพ

รูปแบบวัฒนธรรมชุมชนสามสาย พุทธ คริสต์ อิสลาม

ภาพที่ 1 แสดงรูปแบบวัฒนธรรมชุมชนสามสาย พุทธ คริสต์ อิสลาม

รูปแบบวัฒนธรรมชุมชนสามสาย พุทธ คริสต์ อิสลามโดยหลักศาสนาชุมชนทั้งสามสาย เป็นเงื่อนไขสำคัญในการกำหนดและส่งเสริมพฤติกรรมของศาสนิกชนให้กระทำตนเป็น “คนดีมีวัฒนธรรม” ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากการประพฤติปฏิบัติตนเป็นที่ยอมรับว่าเป็น “ความดีส่วนรวม” นั่นคือการเป็นคนที่มีความรักเพื่อนมนุษย์ คนทำความดี คนที่รู้จักให้อภัย และมีความกตัญญูกตเวที อันเป็นวัฒนธรรมพื้นฐานของชุมชนสามสาย ด้วยการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีเป็นวิธีการที่น่าจะ

มีความสูญเสียน้อยที่สุด ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ทั้งรูปธรรมและนามธรรมซึ่งผิดกับการใช้วิธีรุนแรง เพื่อให้รัฐหรือผู้มีอำนาจเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือพฤติกรรมบางคนใช้สันติวิธี (Cos Tribe Mon, 2557) จากข้อมูลที่ได้จากคุณภาพค้นพบ รูปแบบของวิถีการดำเนินชีวิตร่วมของวัฒนธรรมชุมชนสามสาย จึงใช้การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อยืนยันสนับสนุนในรูปแบบของ Sequential Exploratory Design ใช้การสำรวจ พบว่า

รูปแบบในการเสริมสร้างความรัก ความสามัคคี และเตรียม ความพร้อม เมื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ในด้านความรัก ความดี การให้อภัย ความกตัญญูทดแทน ภาพรวม	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	ลำดับ
	4.40	.518	มาก	1
	4.36	.437	มาก	4
	4.37	.616	มาก	3
	4.40	.511	มาก	2
	4.36	.542	มาก	

จากตารางพบว่ารูปแบบในการเสริมสร้างความรัก ความสามัคคี และเตรียมความพร้อม เมื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.36, S.D. = .542$) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยให้ความสำคัญด้านความรัก ($\bar{x} = 4.40, S.D. = .518$) อันดับแรก รองลงมาคือความกตัญญูทดแทน ($\bar{x} = 4.40, S.D. = .511$) การให้อภัย ($\bar{x} = 4.37, S.D. = .616$) และความดี ($\bar{x} = 4.36, S.D. = .437$) ตามลำดับ

รูปแบบในการเสริมสร้างความรัก ความสามัคคี และเตรียมความพร้อม เมื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหลักในกฎบัตรอาเซียน ได้แก่ การทำให้ คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในอาเซียน ดีขึ้น โดยเป็นความรับผิดชอบของอาเซียนในการสนับสนุนให้ประชาชนในอาเซียนเข้าถึงโอกาสในการพัฒนามนุษย์ การได้รับสวัสดิการสังคม และความยุติธรรม (การใช้กฎบัตรอาเซียนตั้งแต่ 15 ธ.ค. 2551) Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II)

อภิปรายผล

ชาวมอญพระประแดงมีวิถีการดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย ชอบอยู่ร่วมกัน ยังคงเอกลักษณ์เดิมไว้ค่อนข้างเหนียวแน่น วิถีชีวิตประเพณีสืบทอดกันมาไม่ขาดสายโดยผ่านการกล่อมเกลาภายในครอบครัว ในหมู่บ้านหรือชุมชน สอดคล้องกับวรินทร์ อาราเม (2552) กล่าวว่าด้วยอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของคนมอญที่ยังคงเหลือของชุมชนบ้านรามัญตะวันตกพบว่าอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของคนมอญที่ยังคงเหลืออยู่นั้นคือประเพณี พิธีกรรมบางประการรวมทั้งมีการรื้อฟื้นวัฒนธรรมที่มีมาแต่อดีตของชุมชนคือ

การผลิตออกมาในรูปแบบที่แตกต่างจากอดีตเพื่อนำเสนอถึงความสำคัญของชุมชน

ชุมชนมุสลิมวิถีการดำเนินชีวิตของชาวมุสลิมเป็นแบบพึ่งพาตนเอง โดยอาศัยหลักทางศาสนาอิสลาม หลักคำสอนมาใช้กำหนดความเป็นระเบียบของชุมชน ล้วนเป็นเครื่องมือในการสร้างสันติสุขจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อสามารถจัดการกับความสงบเรียบร้อยในแต่ละชุมชนประเมิณผลสำเร็จ ข้อปฏิบัติดังกล่าวนี้จะกลายเป็นต้นแบบของการมีส่วนร่วมทางสังคม ส่งเสริมให้เกิดแนวความคิดในการรักถิ่นฐานและยอมรับในความแตกต่าง ความหลากหลายของคนในสังคม สอดคล้องกับระพีพรรณ มุหะหมัด (2556) กล่าวว่าศาสนาอิสลามมีอิทธิพลสูงต่อความเป็นอยู่ของมุสลิม ความศรัทธาต่อพระอัลลอฮ์เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดเป็นพลังทางสังคมที่ทำให้เกิดความสามัคคี ความผูกพันภายในชุมชนและมีผู้นำศาสนาเป็นบุคคลสำคัญในการประยุกต์ใช้ศาสนาในการรักษาคลองแสนแสบผ่านการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายโดยอิหม่ามวินัย สมะฮะฮุน เป็นผู้อธิบายให้ความรู้และเชิญชวนให้คนในชุมชนรับผิดชอบต่อท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งเน้นแนวคิดในการพัฒนาตนพัฒนาสังคมให้ชุมชนพึ่งพาตนเอง

ชุมชนคริสต์พระประแดงมีประวัติศาสตร์ในการตั้งถิ่นฐานมายาวนาน ชาวจีนเป็นบรรพบุรุษของชุมชนสายคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก มีวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนที่มาจากความเชื่อทางศาสนา และร่วมทำประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่นและสังคม โดยเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณีของท้องถิ่นที่ไม่ขัดกับหลักศาสนาคริสต์อยู่สม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ สุขุม กิจสงวน (บาทหลวง, เจ้าอาวาสวัดดวงหทัยนิมลของแม่

พระ, สัมภาษณ์ 5 ตุลาคม 2557) กล่าวว่า “งานสงกรานต์ ทางวัดดวงหทัยนิรมลของแม่พระได้มอบหมายให้โรงเรียนเซนต์แมรีจัดคณะครูและนักเรียน พร้อมวงโยธวาทิต เข้าร่วมขบวนแห่ทางสงกรานต์กับทางอำเภอพระประแดง ซึ่งเป็นงานสำคัญและเป็นเทศกาลประจำปีที่มีชื่อเสียงของอำเภอพระประแดง นอกจากนี้ในชุมชนวัดยังจัดให้มีการละเล่นสะบ้าบ่อนที่บริเวณหน้าโรงเรียนเซนต์แมรี เพื่อเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมและประเพณีของชาวพระประแดง”

โดยสรุปชุมชนชาวมอญ มุสลิมและคริสต์ต่างมีประวัติศาสตร์ด้วยสาเหตุที่แตกต่างกัน เป็นแรงผลักดันให้เขาเหล่านั้นอพยพโยกย้ายเข้ามาอยู่ในอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ประเทศไทย มีการทำมาหากินและอยู่ร่วมกับคนไทยเป็นปกติสุขซึ่ง Hezberg Fredreck K. and Others (2002) กล่าวว่าชุมชนเหล่านั้นได้สืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีของตนเองด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆ ตามความเชื่อค่านิยมและศรัทธา จากหลักศาสนามีหลักคิดและหลักปฏิบัติที่ส่งเสริมให้ศาสนิกชนได้กระทำในสิ่งที่ดีงาม เพื่อจะได้มีความสุขในชีวิต และสอดคล้อง พรอุษา ประสงค์วรรณะ (2557)ทุกคนมีความสำนึกในชาติคือถือว่าตนเป็นคนไทย รักผืนแผ่นดินไทย คนไทยทุกคนไม่ว่าเชื้อชาติใด เมื่อมาอยู่

ร่วมกันก็ถือเป็นเพื่อนร่วมชาติเป็นพี่น้องกัน อนึ่ง ทุกคนมีศาสนาแม้จะแตกต่างกัน แต่ก็มีหลักการเดียวกัน คือทุกศาสนาสอนให้ตนเป็นคนดีมีน้ำใจ มีเมตตาช่วยเหลือเกื้อกูลกันไม่วิวาทบาดหมางกัน ประกอบอาชีพสุจริตเพื่อสร้างตน สร้างสังคม และประเทศชาติให้มั่นคง ทุกคนมีความจงรักภักดีในพระมหากษัตริย์ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยภายในชุมชนที่ทำให้ชุมชนต่างๆ ในพระประแดงไม่ว่าจะนับถือศาสนาใด มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีวินัยในการดำเนินชีวิตทำให้สังคมเป็นระเบียบเรียบร้อยมาจนถึงปัจจุบัน

รูปแบบในการเสริมสร้างความรัก ความสามัคคี และเตรียมความพร้อม เมื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหลักในกฎบัตรอาเซียน ได้แก่ การทำให้ คุณภาพชีวิตและความ เป็นอยู่ของประชาชนในอาเซียน ดีขึ้น โดยเป็นความรับผิดชอบของอาเซียนในการสนับสนุนให้ประชาชนในอาเซียนเข้าถึงโอกาสในการพัฒนามนุษย์ การได้รับสวัสดิการสังคม และความยุติธรรม (การใช้กฎบัตรอาเซียนตั้งแต่ 15 ธ.ค. 2551) Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II คือทุกศาสนาและวัฒนธรรมยึดค้ำสอนของศาสนาของตน และปฏิบัติอย่างเคร่งครัด จะนำไปสู่สังคมที่มีสันติสุข เพราะทุกศาสนาสอนให้เป็นคนดีมีวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

- นัทธนัย ประสานนาม. (2550). *เพศชาติพันธุ์ และปัญหาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ในภาพยนตร์เรื่อง Touch of Pink*. สืบค้นเมื่อ 3 สิงหาคม 2557, จาก <http://www.midnighuniv.org>
- ปรีดา พูลสิน. (2554). *โครงการวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการความรู้ทางศิลปวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนวัดโสมนัส*. ได้รับทุนอุดหนุนจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม, ประจำปีงบประมาณ 2554.
- พรอุษา ประสงค์วรรณะ. (2556). *การศึกษาชุมชนต้นแบบต่างศาสนาที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ระพีพรรณ มุหะหมัด. (2556). *อิสลามกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาชุมชนมัสยิดกมาลุลอิสลามคลองแสนแสบ กรุงเทพมหานคร*. วิทยาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม), คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- วรินทร์ อาราม. (2552). *อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ที่หลงเหลือของคนมอญในชุมชนบ้านรามัญตะวันตก ตำบลละเกิ้ง จังหวัดสมุทรสงคราม*. สาขาวิชาภาคมนุษยวิทยา, มหาวิทยาลัยศิลปกร.
- สุขุม กิจสงวน. (2557). *บาทหลวง, เจ้าอาวาสวัดดวงหทัยนิมลของแม่พระ*. สัมภาษณ์ 5 ตุลาคม 2557.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2549). *ความหลากหลายทางวัฒนธรรม (กระบวนการทัศน์และบทบาทในประชาสังคม)* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Herzberg, F., & others. (2002). *The Motivation to work*. New York: John Wiley and Sons.
- White, L. (1949). *The Science of Culture: A study of man and civilization*.
- Weber, Max. (1966). *The Theory of Social and Economic Organization*. (Handerson & Parson Trans) Handerson and Tallcott Parson, (4th ed). New York: The free Press.
- Cos Tribe Mon.gif. <http://th.wikipedia.org/wiki/> สืบค้นเมื่อ 24 กันยายน 2557)
- <http://cgsc.rta.mi.th/cgsc/index.php> สืบค้นเมื่อ 24 กันยายน 2557)